

سرطان پوست

توجه: این مطالب جنبه اطلاع رسانی دارد و توصیه می شود حتماً با پزشک معالج خود مشورت فرمائید.

سرطان چیست؟

سرطان نوعی بیماری است که در آن سلولهای غیرطبیعی در بعضی از بافتها یا اعضاء بدن خارج از کنترل های طبیعی شروع به رشد و افزایش تعداد پیدا می کنند. در زمان حیات سلولهای طبیعی بدن در طی یک روند کنترل شده باز سازی و تکثیر می شوند. این امر باعث رشد طبیعی بدن و ترمیم بافتهای صدمه دیده و زخمها می گردد. وقتی که سلولها خارج از کنترل های طبیعی رشد کنند توده ای از سلولها را بوجود می آورند که به آن تومور می گویند. بعضی از تومورها فقط در مکان ایجاد خود رشد کرده بزرگ می شوند که به آنها تومورهای خوش خیم می گویند. بعضی از تومورها نه تنها در محل ایجاد رشد می کنند بلکه توانائی تهاجم و تخریب بافتها و اعضاء اطراف را داشته و می توانند به نقاط دور دست بدن گسترش پیدا کنند. این تومورها را تومورهای بدخیم یا سرطان می گویند. گسترش به نقاط دور دست بدن وقتی اتفاق می افتد که سلولهای بدخیم از محل اولیه خود کنده شده و از طریق جریان خون یا سیستم لنفاوی بدن منتقل گشته و در نقاط جدید، تومور جدیدی را ایجاد نمایند. به این تومورهای ایجاد شده جدید، متاستاز می گویند.

حقایق درباره سرطان پوست

در این جزوه اطلاعاتی راجع به سرطان پوست، علائم آن، تشخیص و درمان آن ارایه می گردد. بجز نوعی از سرطان پوست که ملانوم بدخیم گفته می شود، در سایر موارد میزان بهبودی سرطان پوست بیش از ۹۵٪ می باشد.

پوست

پوست عامل محافظ بدن در مقابل ضربه و صدمات وارده می باشد. همچنین دریافت کننده تحریکات حسی، ترشح کننده عرق و تنظیم کننده دمای بدن است. این اعمال در پوست از طریق ساختارهای تخصصی مثل اعصاب، مو، ناخن، منافذ عرق و غدد ترشحاتی انجام می گیرد. پوست به طور مداوم تحت تأثیر صدمات خارجی و داخلی مثل نورخورشید، باد و موادشیمیایی قرار دارد. عوارض ایجاد شده توسط این عوامل عموماً به سرطان منجر نمی شود ولی در بعضی موارد ممکن است زمینه ساز سرطان باشد.

شایعترین عارضه پیش سرطانی پوست، کراتوز آکتینیک (وابسته به نورخورشید) است که به صورت ضخیم شدن پوست همراه با پوسته ریزی می باشد. این عارضه که می تواند در مناطق کوچکی از پوست صورت، گردن و یا دستها خود را نشان دهد معمولاً در افراد مسن که پوست آنها سالها تحت تأثیر اشعه ماورای بنفش نورخورشید قرار گرفته است، دیده می شود.

سرطان پوست

براساس نوع سلول اصلی ایجاد کننده سرطان، سرطانهای پوست در سه دسته اصلی تقسیم بندی می شوند که عبارتند از:

- 0 سرطان سلولهای پایه ای
- 0 سرطان سلولهای سنگفرشی
- 0 ملانوم (سرطان سلولهای رنگدانه ای)

بیش از ۹۰٪ انواع سرطانهای پوست در دو دسته اول قرار می گیرند. بیشتر سرطانهای پوست فقط به طور موضعی رشد کرده و بافتهای مجاور خود را گرفتار می کنند ولی بعضی از آنها بخصوص ملانوم که نادرترین نوع سرطان پوست می باشد، ممکن است از طریق سیستم گردش خون یا لنفاتیک گسترش یابد. چون ملانوم خصوصیات متفاوتی نسبت به دو نوع دیگر سرطان پوست دارد، در بخش جداگانه ای در اواخر این جزوه به آن خواهیم پرداخت. شایعترین نوع سرطان پوست، سرطان سلولهای پایه ای است که به آهستگی رشد کرده و بندرت گسترش می یابد ولی اگر این بیماری درمان نشود می تواند به استخوانهای زیرین یا پوست اطراف گسترش یابد و مشکلات جدی ایجاد نماید. سرطان سلولهای سنگفرشی که کمتر از سرطان با سلولهای پایه ای دیده می شود بندرت می تواند رشد سریع داشته باشد. چون هر دو نوع این سرطان در صورت تشخیص زودهنگام براحتی قابل درمان می باشند، بنابراین کشف زودرس و درمان مناسب اهمیت ویژه ای دارد. گرچه این سرطانهای پوست تقریباً در تمامی نقاط پوست بدن می توانند ایجاد شوند ولی شایعترین محلها ایجاد این تومورهای مناطق باز بدن مثل صورت، گردن، ساعد و پشت دستها می باشد.

علل ایجاد سرطان پوست

مهمترین عامل شناخته شده، سرطان پوست تماس های مکرر با اشعه ماورای بنفش در طی سالهای طولانی است. هیچکس از ابتلا به سرطان پوست مصون نیست ولی کسانی که در معرض خطر بیشتری هستند عبارتند از: مردان و زنان با پوست روشن که به راحتی دچار آفتاب سوختگی می شوند، افرادی که مدت زمان طولانی را در آفتاب سپری می کنند مثل کشاورزان، ملاحان و فرو شنندگان دوره گرد. گرچه تماس با نورخورشید به طور مطلق قابل جلوگیری نیست ولی باید در افراد با پوست روشن به حداقل کاهش یابد. افراد با پوست روشن به علت فقدان مقادیر کافی ملانین که رنگدانه پوست است و در مقابل نورخورشید به صورت یک صافی عمل می کند، مستعد ابتلا به صدمات پوستی ناشی از تابش آفتاب می باشند. هرچه پوست تیره تر باشد، میزان ملانین آن بیشتر است. در سیاهپوستان به علت وجود مقادیر کافی ملانین، سرطان پوست نادر است. از طرف دیگر افراد آلبینو (زال) که در پوست خود فاقد ملانین هستند و محافظی در برابر اشعه ماورای بنفش نورخورشید ندارند، بسیار مستعد ابتلا به سرطان پوست می باشند. کسانی که به علل شغلی یا فعالیت های ورزشی در معرض نورآفتاب شدید قرار می گیرند، باید از کرمهای محافظ آفتاب و در صورت امکان کلاه و دستکش های بلند استفاده

نمایند. سایر عوامل مستعد کننده سرطان پوست که کمتر شایع بوده ولی معمولاً در تماسهای شغل اهمیت دارند، عبارتند از تماس طولانی مدت با ذغال، قطران، آرستیک، روغن پارافین و رادیوم.

تشخیص

همه افراد باید نسبت به تغییرات غیرطبیعی پوست مثل زخمهایی که بهبود نمی یابند - ساس با شند و با پزشک مشورت نمایند. فقط پزشک می تواند تشخیص دهد که کدام ضایعه خوش خیم، کدامیک پیش سرطانی و کدام بدخیم است. در بسیاری از موارد پزشک برای رسیدن به تشخیص از ضایعه نمونه برداری می کند. نمونه برداری یک اقدام جراحی نسبتاً بدون درد است که در طی آن قسمت کوچکی از بافت منطقه مشکوک برداشته می شود و در زیر میکروسکوپ بررسی می گردد. اگر ضایعه به حد کافی کوچک باشد ممکن است کل آن در هنگام بیوپسی برداشته شود. نمونه برداری تنها راه تشخیص سرطان است. نمونه برداری از ضایعات خوش خیم باعث تبدیل شدن آن به ضایعه بدخیم نخواهد شد. همچنین نمونه برداری باعث گسترش بیماری به سایر نقاط نیز نمی شود.

درمان

اگر نمونه برداری وجود سرطان یا ضایعات پیش سرطانی را نشان دهد، پزشک راجع به بهترین درمان آن ضایعه تصمیم گیری خواهد کرد. چهار روش کلی درمان ضایعات پوستی شامل جراحی، تخریب ضایعه با حرارت ناشی از جریان الکتریسیته، تخریب ضایعه به وسیله یخ زدن آن و یا رادیوتراپی (اشعه درمانی) می باشد. اندازه ضایعه و محل آن مشخص کننده نوع درمان آن می باشد. تمام این روشها با ۹۵٪ موفقیت همراه است. در بعضی از موارد ترکیبی از این روشهای درمانی استفاده می شود و گاهی نیز تکرار درمان ضروری به نظر می رسد. در سالهای اخیر استفاده از پمادها یا محلولهای دارویی مثل داروی ۵-فلوئوراورا سیل در درمان بعضی از ضایعات پوستی توصیه شده است. میزان موفقیت در درمان سرطان پوست بستگی به اندازه، گسترش و نوع آن دارد. در سرطانهای سلولهای پایه ای و سلولهای سنگفرشی، با تشخیص و درمان به موقع می توان به بهبودی کامل دست یافت.

ملانوم بدخیم

ملانوم بدخیم که بندرت دیده می شود، نسبت به سایر سرطانهای پوست در سنین پایین تری اتفاق می افتد و ممکن است به اعضای دیگر گسترش یابد. ملانوم معمولاً خود را به صورت یک منطقه قهوه ای تیره که با مناطق سفید، صورتی، آبی یا خاکستری مخلوط شده است، نشان می دهد. معمولاً این بیماری بصورت یک ضایعه زگیل یا خال مانند شروع می شود که شکل، اندازه و رنگ آن در حال تغییر می باشد. ممکن است خارش و حتی در موارد نادر در اثر صدمات خفیف نیز خونریزی داشته باشد. هرگونه تغییر در خالهای سابق و یا ایجاد خالهای بزرگتر از یک سانتی متر بلافاصله باید مورد مشورت پزشکی قرار بگیرد.

ملانوم ممکن است به طور ناگهانی ایجاد شده، یا در نزدیکی و یا بر روی خالها و سایر نقاط تیره رنگ پوست ظهور یابد. بنابراین ضروری است که محل و شکل خالهای خود را به طور کامل بدانیم تا متوجه تغییرات آن گردیم. نکات زیر می تواند علامت یک ملانوم باشد به این دلیل با مشاهده هر ضایعه رنگی با این خصوصیات باید سریع به پزشک مراجعه کرد:

- 0 قرینه نبودن، عدم مشابهت یک طرف ضایعه با طرف دیگر
- 0 حاشیه نامنظم یا غیرمشخص
- 0 تغییر رنگ از یک نقطه به نقطه دیگر (در منطقه ضایعه)

0 قطر بیشتر از ۶ میلی متر

پزشک ممکن است برای اطمینان از تشخیص مانند سایر انواع سرطان پوست، نمونه برداری انجام دهد. اگر ملانوم تشخیص داده شود، در این صورت مؤثرترین درمان عمل جراحی است ولی سایر روشهای درمانی نیز ممکن است استفاده شود. گرچه وسعت جراحی لازم برای ملانوم بیشتر از سایر انواع سرطان پوست می باشد ولی از لحاظ زیبایی نتایج بسیار خوبی خواهد داشت. اگر ملانوم در مراحل اولیه تشخیص داده و درمان شود نتیجه درمان بسیار خوب خواهد بود ولی در مراحل پیشرفته تر معمولاً به اعضاء دور دست منتشر شده و نتیجه درمانی مناسبی نخواهد داشت. سایر اعضای خانواده فرد مبتلاً به ملانوم شانس بیشتری برای ابتلا به این بیماری دارند، به این دلیل باید به طور مرتب توسط متخصص پوست معاینه گردند.

چگونه خود را در مقابل ابتلا به سرطان پوست محافظت کنیم؟

- 0 بین ساعات ۱۱ صبح تا ۴ بعد از ظهر در معرض نور خورشید قرار نگیرید.
 - 0 دستها و پاهای خود را با پوشیدن لباس مناسب بپوشانید.
 - 0 از کرمهای محافظ آفتاب مناسب استفاده کنید.
 - 0 از لامپهای مخصوص برنزه کردن استفاده نکنید.
 - 0 کودکان خود را در معرض نور شدید آفتاب قرار ندهید.
 - 0 محافظت از آفتاب را به فرزندان خود بیاموزید.
- کلید حفظ سلامت در مقابل سرطان پوست ابتدا پیشگیری از آن و در صورت بروز، کشف زود هنگام و درمان مناسب آن می باشد.

منبع مورد استفاده: بروشور آموزشی بنیاد امور بیماریهای خاص

www.oncoinfo.ir

Email: info@oncoinfo.ir